

Media ja lehdistö

Euroopan unionin tuomioistuin
LEHDISTÖTIEDOTE nro 48/20
Luxemburgissa 23.4.2020

Tuomio asiassa C-507/18
NH v. Associazione Avvocatura per i diritti LGBTI – Rete Lenford

Homofobiset lausunnot merkitsevät syrjintää työssä ja ammatissa silloin, kun ne on antanut henkilö, jolla on tai jolla voidaan olettaa olevan ratkaiseva vaikutusvalta tietyn työnantajan työhönottopoliitikassa

Tällaisessa tapauksessa kansallisessa lainsäädännössä voidaan säätää, että yhdistyksellä on oikeus nostaa vahingonkorvauskanne tuomioistuimessa, vaikka vahinkoa kärsinyttä henkilöä ei voida yksilöidä

Unionin tuomioistuin totesi 23.4.2020 antamassaan tuomiossa Associazione Avvocatura per i diritti LGBTI (C-507/18), että henkilön audiovisuaalisen lähetyksen aikana antamat lausunnot, joiden mukaan hän ei koskaan palkkasi yritykseensä tiettyä sukupuolista suuntautumista edustavia henkilöitä eikä työskentelisi heidän kanssaan, kuuluvat direktiivin 2000/78¹ (jäljempänä syrjinnän kieltävä direktiivi) aineelliseen soveltamisalaan ja erityisesti kyseisen direktiivin 3 artiklan a alakohdassa olevan käsitteen ”työn – – harjoittamisen edellytykset” alaan silloinkin, kun nämä lausunnot on annettu ilman, että työhönottomenettelyä olisi meneillään tai suunnitteilla, kunhan mainittujen lausuntojen yhteys työn harjoittamista kyseisessä yrityksessä koskeviin edellytyksiin ei ole hypoteettinen.

Nyt käsiteltävässä tapauksessa eräs asianajaja oli erään radio-ohjelman aikana tehdyssä haastattelussa ilmoittanut, ettei hän halua ottaa toimistoonsa työhön homoseksuaaleja eikä työskennellä heidän kanssaan. Koska homojen, lesbojen, biseksuaalien sekä trans- ja intersukupuolisten henkilöiden (HLBTI) oikeuksia tuomioistuimissa puolustava asianajajayhdistys katsoi, että hänen lausuntonsa merkitsivät työntekijöiden sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvaa syrjintää, se nosti vahingonkorvauskanteen häntä vastaan. Kanne hyväksyttiin alioikeudessa ja sen antama tuomio pysytettiin ylioikeudessa, minkä jälkeen asianajaja valitti ylioikeuden tuomiosta Corte suprema di cassazioneen (ylin tuomioistuin, Italia). Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyysi unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua erityisesti syrjinnän kieltävässä direktiivissä olevan käsitteen ”työn – – harjoittamista koskevat edellytykset” tulkinnasta.

Unionin tuomioistuin muistutti ensin, että kyseistä käsitettä on tulkittava itsenäisesti ja yhtenäisesti eikä sitä voida tulkita suppeasti, ja viittasi sitten mainitun käsitteen tulkinnan osalta tuomioon Asociația Accept².

Unionin tuomioistuin korosti muun muassa, että homofobiseen työhönottopoliitikkaan viittaavat lausunnot sisältyvät käsitteeseen ”työn – – harjoittamista koskevat edellytykset”, vaikka ne olisi antanut henkilö, jolla ei ole oikeudellista toimivaltaa työhönottoon, kunhan näiden lausuntojen ja työnantajan työhönottopoliitikan välinen yhteys ei ole hypoteettinen.

Kansallisten tuomioistuinten on arvioitava tällaisen yhteyden olemassaoloa kaikkien mainituille lausunnoille ominaisten seikkojen perusteella. Tältä osin merkityksellisiä seikkoja ovat erityisesti lausuntojen antajan asema ja se, missä ominaisuudessa hän ilmaisi itseään, ja niiden perusteella on voitava osoittaa, että hänellä joko on tai hänellä voidaan olettaa olevan ratkaiseva vaikutusvalta

¹ Yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa koskevista yleisistä puitteista 27.11.2000 annettu neuvoston direktiivi 2000/78/EY (EYVL 2000, L 303, s. 16). Kyseisessä direktiivissä konkretisoidaan sen kattamalla alalla yleinen syrjintäkiellon periaate, joka on sittemmin vahvistettu Euroopan unionin perusoikeuskirjan 21 artiklassa.

² Unionin tuomioistuimen tuomio 25.4.2013, Asociația Accept (C-81/12, lehdistötiedote 52/13).

työnantajan työhönottopolitiikassa. Kansallisten tuomioistuinten on myös otettava huomioon kyseisten lausuntojen luonne ja sisältö sekä asiayhteys, jossa kyseiset lausunnot annettiin, ja erityisesti niiden julkinen tai yksityinen luonne.

Unionin tuomioistuimen mukaan se, että tällaisesta käsitteen ”työn – – harjoittamista koskevat edellytykset” tulkinnasta voi mahdollisesti seurata sananvapauden käytön rajoitus, ei voi horjuttaa kyseistä tulkintaa. Unionin tuomioistuin on tältä osin muistuttanut, että sananvapaus ei ole ehdoton oikeus ja että sen käyttöä voidaan rajoittaa, kunhan rajoittaminen tapahtuu lailla, sananvapauden keskeistä sisältöä kunnioittaen ja suhteellisuusperiaatteen mukaisesti. Kyseinen periaate edellyttää sen tarkistamista, ovatko nämä rajoitukset välttämättömiä ja vastaavatko ne tosiasiallisesti unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita tai tarvetta suojata muiden henkilöiden oikeuksia ja vapauksia. Käsiteltävässä tapauksessa nämä edellytykset täyttyvät, koska rajoitukset seuraavat suoraan syrjinnän kieltävästä direktiivistä ja niitä sovelletaan ainoastaan sen tavoitteiden saavuttamiseksi eli yhdenvertaisen kohtelun periaatteen soveltamisen takaamiseksi työssä ja ammatissa sekä korkean työllisyysasteen ja sosiaalisen suojelun korkean tason saavuttamiseksi. Sananvapauden käyttämiseen puuttuminen ei myöskään ylitä sitä, mikä on tarpeen mainitun direktiivin tavoitteiden saavuttamiseksi, sillä siinä kielletään ainoastaan lausunnot, jotka merkitsevät syrjintää työssä tai ammatissa. Syrjinnän kieltävästä direktiivistä johtuvat rajoitukset ovat lisäksi tarpeen työhön ja ammattiin liittyvien oikeuksien turvaamiseksi direktiivissä tarkoitetuille henkilöille. Kyseisellä direktiivillä työn ja ammatin alalla annettavan suojan itse ydinsisältö saattaisi jäädä toteutumatta, jos samassa direktiivissä olevaan käsitteeseen ”työn – – harjoittamista koskevat edellytykset” sisältyvät lausunnot jäisivät kyseisen direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle sillä perusteella, että ne annettiin audiovisuaalisen viihdeohjelman yhteydessä tai että niillä ilmaistaan antajansa henkilökohtainen mielipide.

Lopuksi unionin tuomioistuin totesi, että syrjinnän kieltävä direktiivi ei ole esteenä Italian säännöstölle, jonka mukaan asianajajayhdistyksellä, jonka sääntömääräisenä tarkoituksena on puolustaa tuomioistuimessa muun muassa tiettyä sukupuolista suuntautumista edustavia henkilöitä ja edistää tämän henkilöryhmän kulttuuria ja oikeuksien kunnioittamista, on tämän tavoitteen vuoksi ja riippumatta siitä, tavoitteleeko yhdistys voittoa, automaattisesti oikeus nostaa kanne kyseisen direktiivin mukaisten velvoitteiden täyttämiseksi ja mahdollisesti oikeus korvaukseen siinä tapauksessa, että mainitussa direktiivissä tarkoitettua mainittuun henkilöryhmään kohdistuvaa syrjintää merkitseviä tosiseikkoja ilmenee eikä vahingonkärsijää voida yksilöidä.

Unionin tuomioistuin täsmensi tältä osin, että vaikka direktiivissä ei edellytetä, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle yhdistykselle on tunnustettava tällainen kelpoisuus siinä tapauksessa, ettei vahingonkärsijää ei voida yksilöidä, siinä annetaan että jäsenvaltioille mahdollisuus ottaa käyttöön tai pitää voimassa säännöksiä, jotka ovat yhdenvertaisen kohtelun periaatteen turvaamiseksi edullisempia kuin kyseisen direktiivin säännökset. Niinpä jäsenvaltioiden, jotka ovat tehneet tällaisen valinnan, on päätettävä, millä edellytyksillä yhdistys voi aloittaa oikeudenkäynnin syrjinnän toteutukseksi ja seuraamusten määräämiseksi. Niiden tehtävänä on muun muassa määrittää, onko yhdistyksen mahdollisella voitontavoittelulla vaikutusta sen tällaisen kanneoikeuden arvioimisessa, ja täsmentää tällaisen kanteen ulottuvuus ja erityisesti seuraamukset, jotka sen seurauksena voidaan määrätä ja joiden on syrjinnän kieltävän direktiivin 17 artiklan mukaan oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia myös silloin, kun vahingonkärsijää ei voida yksilöidä.

HUOMAUTUS: Ennakkoratkaisupyyntö antaa jäsenvaltioiden tuomioistuimille mahdollisuuden tiedustella niiden käsiteltävänä olevan yksittäisen asian puitteissa unionin tuomioistuimelta unionin oikeuden tulkintaa tai unionin toimen pätevyyttä. Unionin tuomioistuin ei ratkaise kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevaa asiaa. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista asia unionin tuomioistuimen ratkaisun mukaisesti. Unionin tuomioistuimen ratkaisu sitoo vastaavalla tavoin muita kansallisia tuomioistuimia, jotka käsittelevät samanlaista ongelmaa.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido Euroopan unionin tuomioistuinta.

Tuomion [koko teksti](#) julkaistaan CURIA-sivustolla julistamispäivänä

Lisätietoja: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127